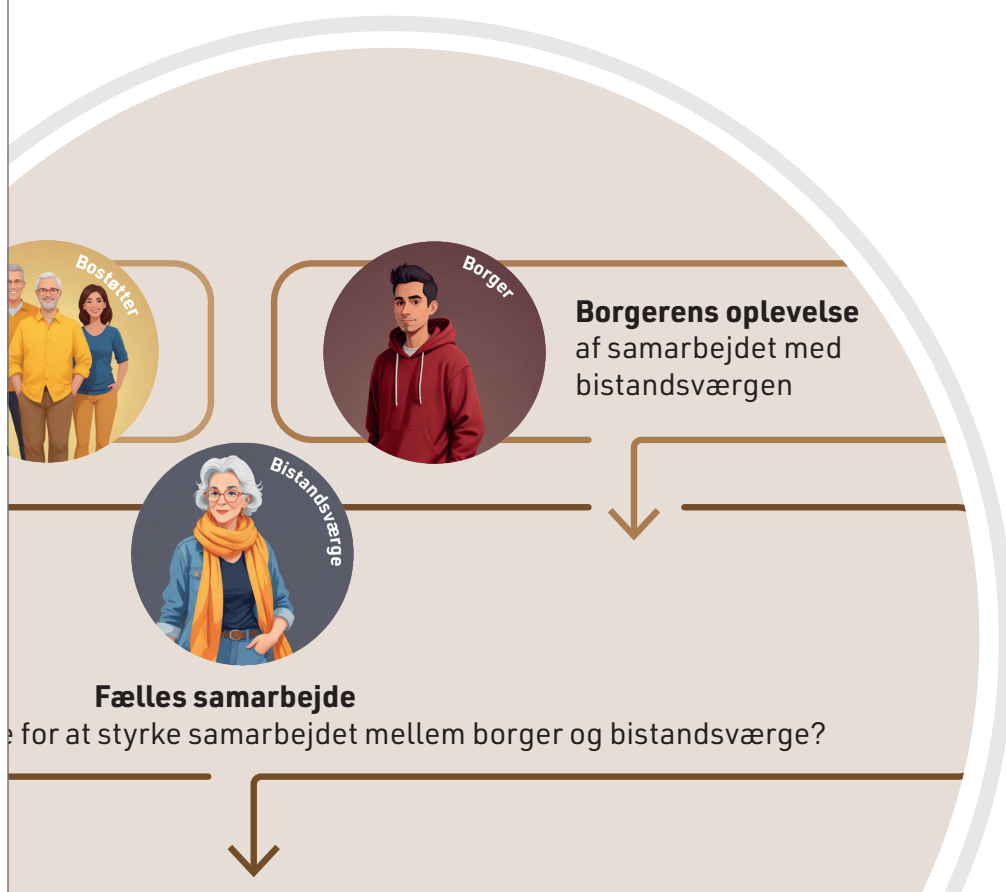

Samarbejde med bistandsværgen

Et værktøj om samarbejdet mellem borgere med
udviklingshandicap og dom og deres bistandsværgen

Samarbejdsværktøj 4

1

2

3

4

5

6

Introduktion

Bistandsværge

Når en borger med udviklingshandicap får en foranstaltningsdom og får beskikket en bistandsværge, skal bistandsværgeren støtte borgerens retssikkerhed og muligheder i forbindelse med dommen.

Bistandsværgeren spiller en central rolle i at skabe overblik og støtte borgeren.

Erfaringer fra praksis viser dog, at bistandsværgeren ikke altid bliver inddraget tilstrækkeligt. Kontakten kan være begrænset, og nogle borgere har svært ved at forstå, hvad bistandsværgeren kan hjælpe med.

Når samarbejdet ikke fungerer, er der en risiko for, at dommen bliver mere indgribende eller varer længere end nødvendigt.

Dette værktøj hjælper med at skabe overblik og styrke samarbejdet mellem borger og bistandsværge – med fokus på både retssikkerhed og borgerens egne ønsker og mål.

Når I har gennemført værktøjet, har I en fælles forståelse af samarbejdet med bistandsværgeren og konkrete aftaler om, hvad der skal styrkes.

Om samarbejdsværktøjet

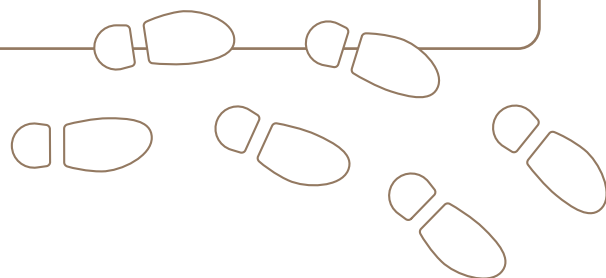
Dette er et samarbejdsværktøj, som kan bruges i arbejdet med at styrke samarbejdet omkring en borger med foranstaltningsdom. Værktøjet kan indgå som en del af planlægningen af indsatsen.

Værktøjet tager udgangspunkt i en konkret borger og er opbygget i tre trin:

- Undersøgelse
- Drøftelse
- Planlægning

Trinene kan gennemføres samlet eller over flere møder.

Værktøjet er udviklet i projektet Domfældte med udviklingshandicap. På VIDEN PÅ TVÆRS kan du finde artikler, videoer, metoder og øvrige værktøjer, som kan understøtte arbejdet: <https://vpt.dk/projekter/mennesker-med-udviklingshandicap-og-dom>.

Gennemgang af samarbejdsværktøjet

Dette samarbejdsværktøj er udviklet til fagprofessionelle, der arbejder med borgere med udviklingshandicap og dom. Værktøjet tager udgangspunkt i en konkret borger og kan bruges til at styrke samarbejdet mellem borgeren og bistandsværgen.

Værktøjet er bygget op omkring tre trin:

1

Trin 1: Undersøgelse

Her undersøger I bistandsværgens rolle og opgaver samt, hvordan bistandsværgen indgår i samarbejdet i den konkrete sag.

2

Trin 2: Drøftelse

Her drøfter I jeres og borgerens oplevelse af samarbejdet og vurderer, hvad der fungerer – og hvad der skal styrkes.

3

Trin 3: Planlægning

Her samler I trådene og planlægger, hvad I konkret vil gøre for at styrke samarbejdet i hverdagen.

De tre trin giver jer et fælles overblik over samarbejdet og gør det tydeligt, hvad der fungerer, og hvad der skal styrkes.

På hvert trin er der modeller og spørgsmål og hvor I kan notere stikord. Bagerst i hæftet finder I skrivesider, hvis I har brug for mere skriveplads.

Hvis I mangler oplysninger om bistandsværgen, eller er i tvivl om borgeren har en bistandsværgen, skal I undersøge dette nærmere. Oplysningen fremgår ofte af borgerens dom. Hvis I ikke har adgang til domsudskriften eller andre relevante dokumenter, kan de som regel findes hos kommunen og i nogle tilfælde hos den tilsynsførende eller statsadvokaturen.

1 Undersøgelse

Formål

At blive klogere på bistandsværgens rolle/funktion.

Undersøg viden om bistandsværgen

På VIDEN PÅ TVÆRS kan I finde korte oplæg og en artikel om, hvordan I styrker samarbejdet med bistandsværgen:

<https://vpt.dk/kerneomraader/borgere-med-saerlige-behov/styrk-samarbejdet-med-bistandsvaergen-4-anbefalinger>

Læs artiklen og se de korte oplæg.

Drøft kort:

- Hvad er bistandsværgens rolle og opgaver?
- Hvad kan bistandsværgen hjælpe borgere med i forbindelse med en dom?

Stikord:

Vælg en borger og undersøg bistandsværgen

I skal nu undersøge samarbejdet med bistandsværgen i forhold til en konkret borger, I samarbejder med.

Vælg en borger, I vil arbejde med og drøft:

- Hvem er borgerens bistandsværge?
- Er det tydeligt i samarbejdet, hvad bistandsværgen kan hjælpe med?

Stikord:

2 Drøftelse

Formål

At vurdere hvordan samarbejdet fungerer – og hvor det skal styrkes.

Drøft samarbejdet med bistandsværgen

I dette trin drøfter I både jeres og borgerens oplevelse af samarbejdet med bistandsværgen.

Drøft jeres oplevelser af samarbejdet i dag:

- Hvordan fungerer samarbejdet med bistandsværgen i praksis?
- Hvornår fungerer samarbejdet henholdsvis godt og mindre godt – fx i forhold til kontakt og opfølgning?
- Hvad kendetegner disse situationer?

Stikord:

Drøft borgerens perspektiv:

- Hvordan oplever borgeren samarbejdet med bistandsværgen?
- Oplever borgeren bistandsværgen som en støtte? I så fald, hvornår? Hvornår ikke?
- Hvad har borgeren brug for i samarbejdet med bistandsværgen?

Stikord:

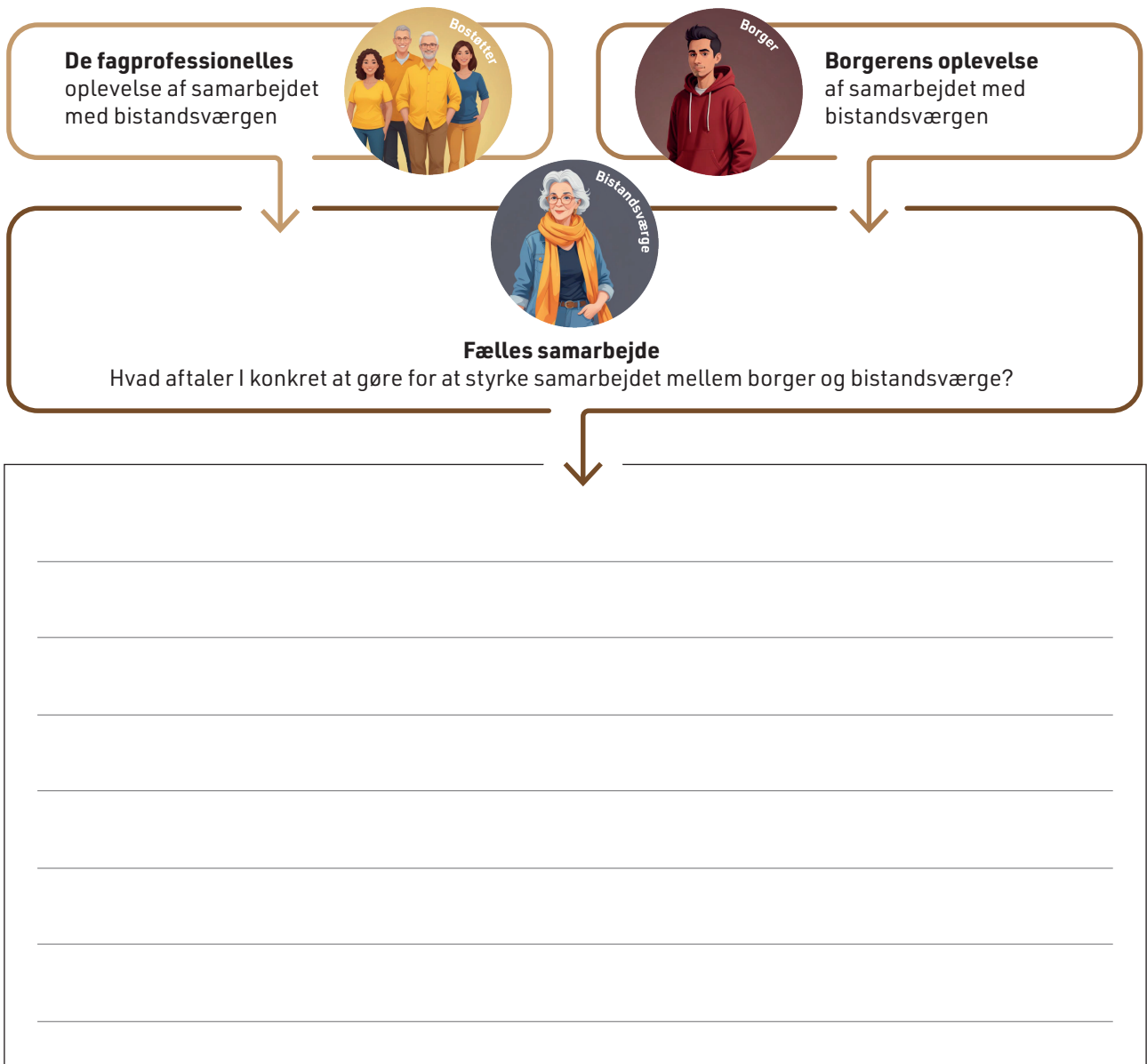
3 Planlægning

Formål

At indgå konkrete aftaler om, hvordan samarbejdet med bistandsværgeren skal styrkes."

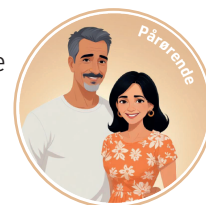
Tag udgangspunkt i jeres vigtigste pointer fra Trin 2 – både jeres egen og borgerens oplevelse.

Vælg de 1-3 vigtigste områder, hvor samarbejdet skal styrkes, og aftal konkret hvad der skal gøres, hvem der gør det, og hvornår det følges op.

Pårørende og netværk

Pårørende og netværk kan have betydning for samarbejdet med bistandsværgeren – både som støtte for borgeren og som en del af samarbejdet.

I nogle tilfælde er en pårørende selv bistandsværger. I andre tilfælde er det forskellige personer. Det kan påvirke samarbejdet og kræver opmærksomhed på roller og ansvar.

Det er vigtigt, at borgerens ønsker og perspektiv er i centrum – også når der er forskellige holdninger.

Drøft roller og samarbejde:

- Hvem er bistandsværger i denne sag – og hvilken rolle har de pårørende?
- Hvordan fungerer samarbejdet mellem borger, pårørende og bistandsværger?

Drøft hvordan pårørende kan bidrage:

- Hvordan kan pårørende støtte borgeren i samarbejdet med bistandsværgeren?
- Hvordan sikrer vi, at borgerens ønsker og perspektiv er i centrum?

De vigtigste dokumenter og hvor du finder dem

Når en borger har en foranstaltningsdom, er det afgørende, at I sætter jer grundigt ind i dommen og de centrale dokumenter i sagen. Denne viden danner grundlag for indsatsen og har betydning for, om dommen på sigt kan lempes eller ophæves. Her er de vigtigste dokumenter og kilder:

- **Dommen (domsudskrift)**

Beskriver, hvad borgeren er dømt for, og hvilke vilkår der gælder.

Findes i kommunens sag eller udleveres fra retten (kræver ofte samtykke).

- **Mentalerklæringen**

Giver viden om borgerens funktionsniveau og behov for støtte.

Udarbejdes til retten og kan indhentes via kommunen eller statsadvokaten (ofte med samtykke eller efter konkret vurdering).

- **Handleplan (§141)**

Beskriver mål og indsats og kobler dommens krav til hverdagen.

Findes i kommunens journalsystem.

- **Pædagogisk plan**

Omsætter handleplanen til konkret støtte i hverdagen.

Findes hos bostedet eller bostøtten.

- **Samrådsudtalelser (hvis de findes)**

Faglige vurderinger, der kan pege på justeringer i indsatsen.

Findes i kommunen (i de kommuner der anvender samråd).

- **Social- og Boligstyrelsens håndbog: Sigtede og domfældte borgere med udviklingshandicap**

Samler lovgivning og giver overblik over den kriminalpræventive sociale indsats.

Findes på www.sbst.dk

- **Rigsadvokatmeddelelsen om psykisk afvigende kriminelle**

Beskriver de forskellige typer foranstaltningsdomme.

Findes på www.retsinformation.dk

- **Udgangsbekendtgørelsen**

Fastlægger regler for udgang og hvem der kan give tilladelse.

Findes på www.retsinformation.dk

- **Service-loven (kap. 24 og 24 d)**

Regler for magtanvendelse og særlige indgreb.

Findes på www.retsinformation.dk

Viden, metoder og værktøjer

På VIDEN PÅ TVÆRS finder I artikler, metoder og værktøjer til arbejdet med borgere med udviklingshandicap og dom:

<https://vpt.dk/projekt/mennesker-med-udviklingshandicap-og-dom>

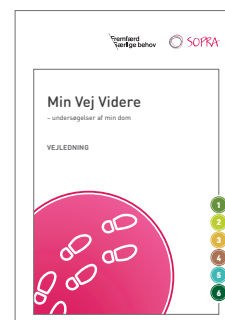
Materialerne er udviklet i projektet *Domfældte med udviklingshandicap*, som har haft til formål at styrke indsatsen og samarbejdet omkring borgere med foranstaltningsdom. Projektet bygger på vidensindsamling, undervisningsforløb og bidrag fra eksperter og har resulteret i artikler, metoden *Min vej videre* samt en række værktøjer til praksis.

Min vej videre – en kriminalpræventiv metode

Min vej videre er en metode med samtaleværktøjer, der understøtter samarbejdet med borgeren. Metoden:

- hjælper borger og fagperson med at forstå dommen
- støtter borgeren i at fastholde håb og drømme
- gør det muligt at arbejde med realistiske mål
- kan bidrage til, at dommen på sigt lempes eller ophæves

Materialet består af samtaleværktøjer og en vejledning til fagprofessionelle.

Artikler – sådan arbejder I i praksis

På vpt.dk finder I artikler samlet under temaet "*Sådan gør du – arbejdet med foranstaltningsdomme*". Artiklerne giver indsigt i centrale opgaver og konkrete greb i arbejdet med borgere med dom – fra forståelse af dommen og arbejdet med mål og motivation til samarbejde, dokumentation og udtalelser.

Artiklerne kan bruges som fælles fagligt afsæt i arbejdet med konkrete sager.

Samarbejdsværktøjer – støtte til centrale situationer

Dette samarbejdsværktøj er en del af en serie på seks værktøjer til arbejdet med borgere med foranstaltningsdom:

1. Samarbejde når en foranstaltningsdom træder i kraft
2. Samarbejde i landskabet om en foranstaltningsdom
3. Samarbejde mellem myndighed, tilsyn og bostøtte
4. Samarbejde med bistandsværgeren
5. Samarbejde om udgang
6. Samarbejde om den årlige udtalelse

Værktøjerne tager afsæt i typiske situationer i praksis og kan bruges til at skabe overblik, styrke samarbejdet og kvalificere indsatsen.

De indeholder refleksionsspørgsmål og understøtter arbejdet i konkrete situationer.

Om udviklingen af metode og samarbejdsredskaber

Metoden *Min vej videre* og samarbejdsværktøjerne er udviklet af Sopra for Fremfærd Særlige Behov i projektet *Domfældte med udviklingshandicap*. Projektet har haft til formål at styrke indsatsen og samarbejdet omkring borgere med udviklingshandicap og foranstaltningsdom.

Metoden og samarbejdsværktøjerne bygger på en fælles videns- og udviklingsproces med vidensindsamling, interviews, undervisningsforløb, afprøvning i praksis og bidrag fra borgere, fagprofessionelle, ledere og videnspersoner på området.

Undervejs blev det tydeligt, at der er brug for viden, metoder og værktøjer, som kan skabe bedre sammenhæng mellem borgerens håb og drømme, dommens vilkår, de kriminalpræventive mål, samarbejdet på tværs og den nødvendige dokumentation.

En særlig tak skal gå til Line Søgaard, kriminolog, og Nina Navntoft-Pedersen, psykolog, fra SUA – Specialområde Udviklingshandicap, Region Midtjylland.

Allerede før projektet blev sat i gang, havde vi mødt og ladet os inspirere af deres kriminalpræventive gruppeforløb KRIGU. KRIGU viste fra begyndelsen, at man kan arbejde tydeligt, konkret og recovery-orienteret med borgere med udviklingshandicap og dom. At borgerens håb, drømme og ønske om at komme videre ikke skal sættes på pause, fordi der er en dom. Tværtimod kan viden, fællesskab og forståelse af egen situation være vigtige skridt på vejen mod at få en dom lempet eller ophævet.

Specialområde Udviklingshandicap var blandt de første, vi inviterede ind i projektet. Deres viden, praksiserfaringer, generøsitet, podcast og KRIGU-materiale har været en væsentlig inspiration for udviklingen af både *Min vej videre* og de øvrige værktøjer. Med KRIGU har de været first movers på et område, hvor mange har manglet konkrete og håbsbærende veje at gå.

**Fremfærd
Særlige behov**

Sopra
Quintus – Refshalevej 110 A
1432 København K
Telefon: 51 48 85 82
www.sopra.dk

Downloades gratis på www.sopra.dk

© Sopra

Design: 4PLUS4 (3971)

Tak til videnspersoner og samarbejdspartnere

En stor og varm tak til alle, der har bidraget til projektet og til udviklingen af materialerne:

- De borgere, der har medvirket i projektet, for at dele erfaringer, håb, frustrationer og perspektiver på, hvordan et domsforløb opleves indefra.
- Rikke Sørensen, ULF Ungdom, for at bidrage med borgerperspektiver og viden om, hvordan mennesker med udviklingshandicap kan få en tydeligere stemme i beslutninger og indsatser, der vedrører deres eget liv.
- Thomas Gruber, LEV, for at bringe pårørende- og interesseorganisationens perspektiv ind i projektet og tydeliggøre de udfordringer, som både borgere og pårørende kan opleve i komplekse domsforløb.
- Nana Kryger la Cour, Statsadvokaturen, for at bidrage med viden om foranstaltningsdomme, statsadvokatens rolle og de retlige rammer, som indsatsen skal forstås og dokumenteres inden for.
- Bodil Seneca Lie, VISO/Social- og Boligstyrelsen, for at bidrage med viden om handleplaner, mål, dokumentation og behovet for sammenhæng mellem dom, indsats og faglig opfølgning.
- Jan Therkelsen, Viborg Kommune og Samråd Midtjylland, for at bidrage med viden om samrådets funktion og om balancen mellem støtte, kontrol, retssikkerhed og kriminalpræventiv indsats.
- Ditte Høftoft Nielsen, Kira Ormhøj Rasmussen, Kristian Kristensen og Peter Larsen fra botilbuddet Grevenlund i Odense, for at bidrage med praksiserfaringer fra hverdagen tæt på borgerne og for at afprøve værktøjer sammen med borgere.
- Betina Sjølund Smedegaard, Maiken Søgaard og Sonja Vermeulen fra botilbuddet Kærsangervej 252 i Viborg, for at bidrage med praksisnær viden om arbejdet med borgere med udviklingshandicap og dom og for at afprøve værktøjer i hverdagspraksis.
- Anne Yde og Lis Matthiesen, Mariagerfjord Kommune, for at bidrage med myndighedsperspektivet og konkret viden om tilsyn, kriminalpræventive mål, dokumentation og samarbejdet mellem myndighed og udfører.
- Helle Høeg, Metodecenteret, for at bidrage med viden om rusmiddelbehandling målrettet mennesker med udviklingshandicap og for at bringe konkrete erfaringer fra gruppeforløb ind i projektet.
- Great Dane Kommunikation, for samarbejdet om film, optagelser og formidling af videnspersonernes perspektiver.

Tak også til alle deltagere på kursusforløbene i Ringsted, Silkeborg, København og Odense. Jeres spørgsmål, refleksioner, erfaringer og afprøvninger har været med til at kvalificere materialerne og gøre dem mere brugbare i praksis.

Materialerne er med andre ord ikke blevet til ét sted eller af én stemme. De står på mange menneskers viden, praksiserfaringer og generøse deling. Vi håber, at de kan bruges som konkret støtte i arbejdet med at styrke borgerens indefra-perspektiv, skabe bedre samarbejde på tværs og understøtte en indsats, hvor vejen fra dom til drøm bliver tydeligere, mere fælles og mere mulig.

God fornøjelse
Sopra